http://edoc.bseu.by

С. В. Гурбановіч
Навуковы кіраўнік — Т. М. Лук'янюк
БДЭУ (Мінск)

УПЛЫЎ ДЗЕЙНАСЦІ ТРАНСНАЦЫЯНАЛЬНЫХ КАРПАРАЦЫЙ НА ЭКАНОМІКУ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Сёння ўплыў транснацыянальных карпарацый (ТНК) на эканоміку розных краін свету бесперапынна расце. Найбуйнейшыя кампаніі дыктуюць умовы не толькі сваім канкурэнтам, але і цэлым дзяржавам. Даходы ТНК перавышаюць аб'ёмы ВУП многіх краін свету, мільёны працоўных месцаў ствараюцца ў кожнай дзяржаве, дзе размешчаны філіялы карпарацыі. Так, згодна спісу Forbes, з 2016 па 2021 г. сукупныя паказчыкі 2000 найбуйнейшых ТНК выраслі па выручцы з 35,0 да 39,8 трлн дал. ЗША, па прыбытку — з 2,4 да 2,5 трлн дал. ЗША, таксама павялічыліся актывы на 163 трлн дал. ЗША і склалі 223,4 трлн дал. ЗША, а рынкавая капіталізацыя дасягнула 79,7 трлн дал. ЗША, павялічыўшыся з 44 трлн дал. ЗША [1, 2]. Першае месца ў рэйтынгу ТНК займае кітайскі банк ICBC (Industrial & Commercial Bank Of China), які за пяць гадоў ажыццяўлення сваёй дзейнасці здолеў павялічыць выручку прыблізна на 20 млрд дал. ЗША, прыбытак — на 1,5 млрд дал. ЗША, актывы — на 1 500 млрд дал. ЗША, рынкавую капіталізацыю — на 50 млрд дал. ЗША.

На тэрыторыі Рэспублікі Беларусь размясцілі свой капітал такія ТНК, як Coca-Cola, McDonalds, Pepsi, BMW Group, «СберБанк», Microsoft, «Штадлер» і многія іншыя. Таксама прысутнічаюць на рынку розныя сумесныя і замежныя прадпрыемствы: напрыклад, сумеснае беларуска-дацкае прадпрыемства «Маерск Медыкал» выпрабляе аднаразовыя шпрыцы і катэтары.

ЗАТ «Штадлер Мінск» з’яўляецца філіялам швейцарскай міжнароднай кампаніі па вытворчасці чыгуначнага рухомага саставу. У рамках канцэрна Stadler Rail Group беларускае прадпрыемства экспартуе асноўную частку прадукцыі (каля 70 %) у Еўропу. Доля краін СНД у агульным аб'ёме вытворчасці складае каля 30 % [3].

Кампанія Stadler Rail Group за 2018–2019 гг. інвеставала ў завод 27 млн еўра. На пачатак 2020 г. аб'ём фінансавых уліванняў дасягнуў 125 млн еўра. Сёння беларуска-швейцарскае прадпрыемства лічыцца адным з найбуйнейшых інвестыцыйных праектаў у Рэспубліцы Беларусь [3].

Для Беларусі існуе магчымасць прыцягнуць на сваю тэрыторыю ТНК, якія маюць намер выйсці на расійскі рынак, паколькі наша краіна ўваходзіць у ЕАЭС разам з Расійскай Федэрацыяй. Адсочванне тых галін прамысловасці Расіі, якія пакуль знаходзяцца ў стадыі росту, і прадастаўленне сваёй тэрыторыі для рэалізацыі магчымасці для міжнародных кампаній выраблць адпаведную прадукцыю і тавары на экспарт менавіта у нас, павінны быць часткай экспартнай палітыкі дзяржавы.

Найбольш перспектыўнымі прымаючымі дзяржавамі могуць стаць краіны Усходу і ЕАЭС. Існуюць розныя ўмовы, на якіх транснацыянальныя карпарацыі мо-

гуць інвеставаць у Рэспубліку Беларусь. Задача краіны — мінімізаваць адмоўныя фактары, развіваць і ўдасканальваць празрыстасць заканадаўства, паляпшаць становішча малога і сярэдняга бізнесу і г.д. Рэалізацыя такой сістэмы арганізацыйна-эканамічных мерапрыемстваў у рэспубліцы будзе спрыяць росту яе міжнароднай інвестыцыйнай прывабнасці і надзейнасці ў якасці дзелавога партнёра.

У доўгатэрміновай перспектыве гэта паслужыць павышэнню канкурэнтных пазіцый краіны, прыцягненню ў айчынную эканоміку дадатковых аб'емаў ПЗІ і атрыманню максімальнага прыбытку з ўзаемадзеяння нацыянальнай эканомікі з ТНК.

Крыніцы

1. *Журавлёва, В. В.* Современные тенденции развития транснациональных компаний / В. В. Журавлёва, С. К. Токаева // Науч. изв. — 2016. — № 5. — С. 66–71.

2. GLOBAL 2000: How The World's Biggest Public Companies Endured The Pandemic [Electronic resourse] // Forbes. — Mode of access: https://www.forbes.com/lists/global2000/#5eda77c25ac0. — Date of access: 07.03.2021.

3. *Азаревич, Т.* Белорусские исключения в истории Stadler / Т. Азаревич // Трансп. & Транзит. — 2020. — № 6. — С. 42–49.